

Sygn. akt II KK 93/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Andrzej Siuchniński (sprawozdawca)

Protokolant Anna Janczak

sprawy **P. W.**

skazanego z art. 178a § 1 i 4 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 8 października 2020r. kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości -
Prokuratora Generalnego,

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 1 kwietnia 2019 r., sygn. akt V Ka (...) zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 13 sierpnia 2018r., sygn.akt VI K (...),

uchyła zaskarżony wyrok w części, dotyczącej środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

P. W. został oskarżony o to, że w dniu 4 listopada w Ł., znajdując się w stanie nietrzeźwości 1,17‰, co odpowiada 0,585 mg/1 dm³ alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził pojazd mechaniczny, tj. samochód marki Audi A6 o nr rej (...) w ruchu lądowym, pomimo obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 30 października 2013 roku w sprawie o sygn. VII K (...) oraz nie zastosował się do decyzji Prezydenta Miasta Ł. z dnia 22 sierpnia 2017 roku - Decyzja (...) o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 i 4 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2018 roku, sygn. akt VI K (...) oskarżonego P. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z tym uzupełnieniem w jego opisie, iż czynu tego dopuścił się w 2017 roku na drodze publicznej, czym wyczerpał dyspozycję art. 178a § 1 i 4 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie 42 § 3 k.k. sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do zapłaty kwoty 10.000 złotych tytułem świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Zasądził od oskarżonego P. W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 300 złotych tytułem opłaty oraz 240 złotych tytułem wydatków.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca P. W. zarzucając wyrokowi:

- rażącą niewspółmierność kary polegającą na wymierzeniu oskarżonemu kar 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, podczas gdy okoliczności zaistniałe w niniejszej sprawie pozwalają przyjąć, że cel sprawiedliwościowy zostanie zrealizowany, a prewencja indywidualna i generalna osiągnięta poprzez orzeczenie wobec oskarżonego samoistnej kary grzywny,

- rażącą niewspółmierność środka karnego polegającą na orzeczeniu wobec oskarżonego środka karnego w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, podczas gdy orzeczenie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w wymiarze 10 lat byłoby adekwatne do popełnionego czynu.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego w miejsce orzeczonej kary ograniczenia wolności, samoistnej kary grzywny oraz zmianę orzeczonego środka karnego w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych poprzez jego obniżenie do lat 10.

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2019 roku w sprawie o sygn. V Ka (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzekł wobec oskarżonego P. W. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 10 lat; utrzymał w mocy wyrok w pozostałym zakresie.

Kasację na niekorzyść P. W. wywiódł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny zaskarżając powyższy wyrok w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych; zarzucając: „rażące i mające istotny

wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej wyroku Sądu I instancji, zdeterminowanej wyrażeniem błędnego poglądu, że orzeczenie wobec sprawcy czynu określonego w art. 178a § 4 k.k., na podstawie art. 42 § 3 k.k., dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, w sytuacji gdy ustalone okoliczności nie mają nadzwyczajnego charakteru i nie uzasadniają przyjęcia tegoż wyjątkowego wypadku, stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady proporcjonalności unormowanej w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i w konsekwencji, z rażącą obrazą art. 42 § 3 k.k., dokonanie jego reformatoryjnej, nienależycie uzasadnionej zmiany poprzez orzeczenie wobec oskarżonego, wobec którego nie zachodził wyjątkowy przypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami, środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 10 lat”.

W konkluzji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, gdyż zaskarżony wyrok zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego wskazanych w zarzucie kasacji.

Rację ma autor kasacji argumentując, iż brzmienie przepisu art. 42 § 3 k.k. jest jednoznaczne i statuuje po stronie sądu orzekającego obowiązek orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio w razie popełnienia m.in. przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami. Nie ulega żadnej wadliwości, że ten przepis ma charakter obligatoryjny, a tylko w wyjątkowym wypadku - uzasadnionym szczególnymi

okolicznościami - pozwala na odstępnie od orzeczenia dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów. Skarżący słusznie zauważył, iż w literaturze przedmiotu wskazuje się, że o odstąpieniu od orzeczenia środka dożywotnio może przesądzać m.in. przyczynienie się do zdarzenia innych osób, brak wcześniejszej karalności za wykroczenia drogowe, nieumyślność naruszenia reguł ostrożności w sytuacji braku związku pomiędzy stanem nietrzeźwości (odurzenia) a zdarzeniem [tak m.in.: Górowski Wojciech i Szewczyk Maria. Art. 42. w: Kodeks karny. Część ogólna. Tom 1. Część I. Komentarz do art. 1-52, wyd. V. Wolters Kluwer, 2016].

Trafnie w uzasadnieniu kasacji wskazano, że z lektury uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł. wynika, iż Sąd ten wadliwie przyjął, że to właśnie orzeczenie dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów jest w istocie wyjątkiem i z powodu jego „względny” charakter wymaga od sądu szczegółowego uzasadnienia powodów nieskorzystania z możliwości orzeczenia tego zakazu w innym wymiarze. Przy tym rację ma skarżący wskazując, że Sąd Okręgowy popadł w pewną sprzeczność w swojej argumentacji, kiedy to w uzasadnieniu wyroku wskazał wprost, że okoliczności, na które powołał się apelujący, nie mają nadzwyczajnego charakteru, natomiast w dalszej kolejności konkludował, że „orzeczenie wobec P. W. środka karnego w maksymalnym wymiarze jest nieadekwatne do stopnia jego zawinienia, karygodności zachowania przestępnego, dotychczasowego trybu życia oskarżonego, rodzaju wykonywanej pracy i młodego wieku”. Wydaje się bowiem oczywiste, że skoro wymienione okoliczności nie mają nadzwyczajnego charakteru, to jednocześnie nie mogą zostać ocenione jako okoliczności szczególne w rozumieniu art. 42 § 3 k.k., tj. pozwalające na odstępnie od orzekania dożywotniego środka karnego. W tym kontekście dalsze wywody Sądu odwoławczego - o nadmiernych dolegliwościach dla skazanego P. W., wynikających z zastosowaniem dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów nie mają znaczenia

dla oceny zasadności orzeczenia o dożywotnim pozbawieniu prawa prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

W tej sytuacji należy podzielić pogląd prezentowany w kasacji, że Sąd Okręgowy w Ł., zmieniając orzeczenie Sądu I instancji w zakresie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, stanowiska swego w rzeczywistości nie uzasadnił, do czego był zobowiązany zgodnie z treścią art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. Nie wykazał bowiem, iż wobec oskarżonego P. W. wystąpiły szczególne okoliczności, które uzasadniały przyjęcie wobec niego wyjątkowego wypadku i orzeczenie wobec niego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w niższym niż dożywotnim wymiarze. To oczywiście nie oznacza, że w toku ponownego rozpoznania sprawy kwestia potwierdzająca istnienie bądź nie „wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami” z art. 42 § 3 k.k. jest przesądzona, niemniej Sąd powinien dokonać wnikliwej analizy w tym zakresie, co winno znaleźć swoje odzwierciedlenie w pisemnym uzasadnieniu.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.